

Page: 8

Reach: 0

Country: SERBIA

Size: 615 cm2

1 / 2

ОБРАЗОВАЊЕ И ПИСМЕНОСТ СТАНОВНИШТВА ПРЕМА ПОПИСУ ИЗ 2011.

Трећина Шумадијана на нивоу рачуналке

На подручју Шумадије има 35.000 људи који немају завршену основну школу, али се свега 3.800 њих изјаснило да су „неписмени”. Број факултетски образованих сада је већи, али највише захваљујући замашном броју оних који су диплому стекли на разним приватним универзитетима

ише Никола Стефановић

Последња публикација Републичког завода за статистику која се тиче школске спреме, писмености и компјутерске писмености становништва дала је очекиване резултате – Србија је још увек далеко од развијених земаља на овом пољу. Иако је у поређењу са ранијим пописима и истраживањима начињен помак у погледу описмењавања популације, подаци о броју неписмених и оних који су завршили само основну школу, па чак ни њу, говоре недвосмислено да смо и даље нација, у просеку, полуписмених, или, блаже речено, функционално неписмених.

Мада се многи можда не би сложили са таквом тврдњом, у прилог томе иде и начин на који се у попису долазило до података о писмености. Наиме, испитаници су имали могућност директног одговора са „да” или „не” на једноставно питање „да ли је лице писмено?” Имајући у виду да је реч о субјективном мишљењу испитаника дакле и об-

јективном осећању стида да на такво питање испитаник одговори одречно, сасвим је могуће закључити да је број неписмених далеко већи. Сем тога, и сам појам „писмености” није детаљније одређен нити објашњаван испитаницима, па је претпоставка да се под „писменошћу” подразумевало да испитаник зна да чита и пише, иако се такав облик писмености у развијеном свету више и не сматра истинском писменошћу.

Отуда су подаци о школској спреми становништва далеко поузданији показатељ правог нивоа писмености нације. Уосталом, интересантно је да се у Шумадији свега 3.800 испитаника изјаснило да су

„неписмени”, иако је чак 35.000 њих који немају завршену основну школу. Но, да не бисмо превише полемисали о томе, ево шта кажу резултати.

„Узорак” на коме је извршена ова анализа броји преко четврт милиона Шумадијана старијих од 15 година. Без икакве школске спреме је око 5.000 људи, док је неколико разреда основне школе завршило готово 30.000. Када се њима дода још читавих 50.000 оних који су завршили само основну школу, стиже се до цифре од око 85.000 житеља Шумадије који од школе имају осам разреда или мање, тачније једна трећина укупног становништва. Мада податак делује застрашујуће, постоји и мала зачкољица наде – с обзиром да у ову групу спадају и „клинци” који похађају средњу школу, а који су се у тренутку пописа водили са „само” основном, бројка је

замашно мања, па ипак незадовољавајуће мала. „Средњо-

школаца” је, разумљиво, највише и чине више од половине узорка, док је лица која су стекла вишу и високу стручну спрему 37.000, дакле идентично колико и оних који немају ни „осмолетку”.

Ако се све посматра са нивоа целе Србије, резултати откривају још понешто. Од укупног броја становника старијих од 15 година, само у већини београдских општина, једној општини у Нишу и неколико у Војводини неписменост је испод једног процента. На територији Крагујевца неписмених је између један и два одсто, колико и у највећем броју других градова, али колико и у Баточини, Рачи, Лапову, Тополи. Када је реч о некомплетној основној школи, мање од десет одсто таквих живи само на подручју Београда, Новог Сада, Ниша и Крагујевца. С друге стране, границу од 20 процена, „факултетлије” пребацују са-

Page: 8

Reach: 0

Country: SERBIA

Size: 615 cm2

2 / 2

мо у Новом Саду и Београду, док их је у Крагујевцу између 10 и 20, једнако као и у дугом низу градова попут Неготина, Бора, Зајечара, Сенте, Димитровграда, Сурдулице, Благаца, Прибоја, Трстеника... У Шумадији још једино је у Аранђеловцу високообразованих у тој мери.

Наравно, подаци се мењају у зависности од тога да ли се ради о мештанима сеоских средина или градских, но чак ни шумадијски градови и вароши немају бодна чиме да се похвале. Примерице, у градском језгру Крагујевца данас готово сваки четврти становник има завршену основну школу, непотпуно основну или је без стручне спреме. Средњу стручну спрему има око 60 одсто Крагујевчана, а чак ни када се урачунају сви са шестим и седмим степеном у самом граду, њихов удео не прелази 20 одсто.

У околним селима тај однос, нормално, далеко је у корист слабије образованих, па је тако половина пољопривредника у околини Крагујевца завршила највише осам разре-

да, али и поред тога сасвим је пристојан број и оних који су завршили студије, а одлучили се за живот на селу – 1.344. Практично истоветан однос попут оног у граду Крагујевцу је и у насељима Аранђеловац и Топола.

Међутим, у осталим општинама и варошима приметно расте број слабије образованих и опада присуство високошколованих кадрова. Тако, на пример, готово сваки други Баточинац и Книћанин имају само основну школу или ни њу. Стање је нешто боље у другим насељима где се проценат ове групације креће између 30 и 40 одсто. О каквим одступањима је реч најбоље илуструје чињеница да у насељу Топола, које има дупло мање становника од Баточине, има више високообразованих кадрова, готово дупло више него у такође насељенијем Лапову и више него у целој книћанској општини.

Занимљиво је још поменути и како су се мештани по општинама генерално опредељивали по питању „писмености“. Тако су „најискренији“ били Гружани, где се 2,5 одсто мештана изјаснило да су потпуне алитерате. Највише мишљење о себи имају житељи општине Аранђеловац, те је тамо најмањи проценат оних који себе сматрају неписменима.

Ваља се осврнути и на полну и старосну структуру „писмених“ и „неписмених“. Резултати казују да је, очекивано, највише неписмених међу популацијом старијом од 65 година. При том, у огромном, немерљивом постотку, као „неписмене“ су се изјашњавале жене. Тачније, од 3.800 „неписмених“ 80 одсто су жене.

На све ово треба додати и да податке о расту броја факултетски образованих треба узети са извесном резервом, с обзиром да у ову категорију данас спадају и сви они који су своје дипломе стекли на разним приватним универзитетима, где се у највећем броју случајева, руку на срце, оне „штанцују“ по квадратном метру. Но, ако се има у виду да су сви факултети изједначени, без обзира да ли је реч о фиктивном или стварном образовању, форма је задовољена – писменији смо него раније.

КОЛИКО СМО ОБРАЗОВАНИ

СТРУЧНА СПРЕМА СТАНОВНИШТВА ШУМАДИЈЕ

(старости преко 15 година)

Високо образовање	22.248
Више образовање	13.779
Специјализација после средње школе.....	4.795
Четворогодишња средња школа	61.158
Трогодишња средња школа и нижа	52.670
Гимназија.....	11.755
Основно образовање	50.538
Непотпуно основно образовање	29.975
Без школске спреме	5.039
Непознато	591

СТРУЧНА СПРЕМА СТАНОВНИШТВА КРАГУЈЕВЦА

(старости преко 15 година)

Високо образовање	17.552
Више образовање	9.711
Специјализација после средње школе.....	3.258
Четворогодишња средња школа	40.774
Трогодишња средња школа	32.231
Гимназија.....	7.924
Основно образовање	27.162
Непотпуно основно образовање	12.498
Без школске спреме	2.870
Непознато	310

РАЧУНАРСКА ПИСМЕНОСТ

Сваки трећи вешт с компјутером

У склопу обраде података добијених пописом становништва издвојени су и резултати о компјутерској писмености. Ако је веровати њима, више од половине Шумадијана не зна да користи рачунар, делимично зна сваки осми, док је преко 82.000 „компјутерски писмених“. Крагујевац и Топола предњаче са 40 одсто таквог људства, док је најмање заинтересованих за рачунарске технологије у Книћу, где тек сваки шести зна да бари тастатуром и мишем. Интересантно је да је од оних који добро владају компјутером у свим срединама подједнак број мушкараца и жена, но међу „компјутерски неписменим лицима“ опет доминирају жене.

